

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

16 päivänä lokakuuta 2001 *

Asiassa C-429/99,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään A. Alves Vieira, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Portugalin tasavalta, asiamiehinään L. Fernandes, P. de Pitta e Cunha ja N. Ruiz, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Portugalin tasavalta ei ole noudattanut kilpailusta telepalvelumarkkinoilla 28 päivänä kesäkuuta 1990 annetun komission direktiivin 90/388/ETY (EYVL L 192, s. 10) 2 artiklan 2 kohdan neljännen luetelmakohdan mukaisia velvoitteitaan, sellaisena kuin tämä direktiivi on muutettuna täydellisen kilpailun toteuttamista televiestintämarkkinoilla pohjustavan direktiivin 90/388/ETY muuttamisesta 13 päivänä maaliskuuta 1996 annetulla komission direktiivillä 96/19/EY (EYVL

* Oikeudenkäyntikieli: portugali.

L 74, s. 13), koska se ei ole toteuttanut kyseisen direktiivin noudattamisen edellyttämiä tarpeellisia toimenpiteitä,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja F. Macken sekä tuomarit N. Colneric, G. Gulmann (esittelevä tuomari), J.-P. Puissochet ja V. Skouris,

julkisasiamies: P. Léger,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 17.5.2001 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut EY 226 artiklan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 5.11.1999 ja jossa yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että Portugalin tasavalta ei ole noudattanut kilpailusta telepalvelumarkkinoilla 28 päivänä kesäkuuta 1990 annetun komission direktiivin 90/388/ETY (EYVL L 192, s. 10) 2 artiklan 2 kohdan neljännen luetelmakohdan mukaisia velvoitteitaan, sellaisena kuin tämä direktiivi on

muutettuna täydellisen kilpailun toteuttamista televiestintämarkkinoilla pohjuttavan direktiivin 90/388/ETY muuttamisesta 13 päivänä maaliskuuta 1996 annetulla komission direktiivillä 96/19/EY (EYVL L 74, s. 13; jäljempänä direktiivi 90/388/ETY), koska se ei ole antanut kyseisen direktiivin noudattamisen edellyttämiä tarpeellisia toimenpiteitä.

- 2 Direktiivin 90/388/ETY 1 artiklan 1 kohdassa esitetään puhelintoiminnalle määritelmä, jonka mukaan sillä tarkoitetaan

”kaupallista, yleiseen käyttöön tarkoitettua reaaliaikaisen puheen suoran siirron ja kytkennän tarjoamista yleisten kytkentäisten liittymien välillä siten, että jokainen käyttäjä voi tällaiseen liittymään kytketyn laitteen avulla olla yhteydessä toiseen liittymään”.

- 3 Direktiivin 90/388/ETY 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on lakkautettava kaikki toimenpiteet, joilla myönnetään

- a) telepalveluiden tarjoamisen yksinoikeuksia, mukaan lukien tällaisten palveluiden luomisen ja tarjoamisen edellyttämä televerkkojen perustaminen ja tarjonta; tai

— — .

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen takaamiseksi, että jokaisella yrityksellä on oikeus tarjota 1 kohdassa tarkoitettuja telepalveluita tai perustaa taikka tarjota 1 kohdassa tarkoitettuja verkkoja.

Rajoittamatta 3 c artiklan ja 4 artiklan 3 kohdan soveltamista jäsenvaltiot voivat säilyttää puhelintoiminnan ja puhelintoiminnan yleisten televerkkojen perustamisen ja tarjoamisen erityis- ja yksinoikeudet 1 päivään tammikuuta 1998.

Jäsenvaltioiden on kuitenkin huolehdittava, että kaikki jäljellä olevat rajoitukset muiden telepalveluiden kuin puhelintoiminnan tarjoamisesta telepalvelun tarjoajan perustamien verkkojen kautta, kaikki kolmansien osapuolten tarjoamien infrastruktuurien käyttöä sekä verkkojen, muiden toimintojen ja paikkojen jakamista koskevat rajoitukset poistetaan sekä aiheelliset toimet ilmoitetaan viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 1996.

Jäsenvaltiot, joiden verkot ovat heikosti kehittyneet, voivat pyytää kolmen kuukauden kuluessa tämän direktiivin voimaantulosta enintään viiden vuoden pituista ylimääräistä täytäntöönpanoaikaa, ja jäsenvaltiot, joilla on hyvin pienet verkot, voivat pyytää enintään kahden vuoden pituista ylimääräistä täytäntöönpanoaikaa suhteessa tämän kohdan 2 ja 3 alakohdassa sekä 3 artiklassa ja 4 a artiklan 2 kohdassa mainittuihin päivämääriin, jos se on perusteltua tarvittavien rakennemukautusten toteuttamiseksi. Tällaiseen pyyntöön on sisällyttävä yksityiskohtainen kuvaus suunnitelluista mukautuksista ja tarkka arvio niiden toteuttamisaikataulusta. Toimitetut tiedot annetaan pyynnöstä kaikille asianomaisille osapuolille ottaen huomioon yritysten oikeutettu etu suojella liikesalaisuuksiaan.

— — ”

- 4 Ylimääräisten täytäntöönpanoaikojen myöntämisestä Portugalille komission direktiivien 90/388/ETY ja 96/2/EY täytäntöönpanemiseksi täydellisen kilpailun osalta televiestintämarkkinoilla 12 päivänä helmikuuta 1997 tehdyn komission päätöksen 97/310/EY (EYVL L 133, s. 19) 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Portugali saa lykätä 1 päivään tammikuuta 2000 Portugal Telecomin tämänhetkisten puhelintoiminnan tarjoamista ja yleisen televerkon perustamista ja tarjoamista koskevien yksinoikeuksien poistamista, jos seuraavia ehtoja sovelletaan tässä annetun aikataulun mukaisesti:

— — .”

- 5 Portugalin tasavalta on antanut Regulamento de Exploração do Serviço Fixo de Telefone -asetuksen (kiinteiden puhelinpalvelujen käytöstä annettu asetus), joka on hyväksytty 16.9.1997 annetulla asetuksella nro 240/97, ja sen 47 §:n 1 momentin a kohdassa on säännös, jonka mukaan se, että toimijat, joilla ei ole tätä varten lupaa, tarjoavat suoraan tai välillisesti kaupallisia puhelinpalveluita siten, että käytetään call back -järjestelmään turvautuvia kansainvälisiä yhteyksiä, loukkaa sen oikeuksia, jolle on annettu yksinoikeus tarjota kiinteitä puhelinpalveluja.
- 6 Komissio osoitti 27.5.1998 Portugalin tasavallalle virallisen huomautuksen, jossa muistutetaan, että call back -järjestelmä on lisäarvopalvelu eikä puhelinpalvelu, että sitä ei sen vuoksi koske kyseiselle valtiolle päätöksen 97/310/EY 3 artiklassa myönnetty lisäaika ja että se olisi pitänyt vapauttaa jo direktiivin 90/388/ETY voimaantulosta alkaen.

- 7 Portugalin hallitus on 14.7.1998 antamassaan vastauksessa puolustanut kantaa, jonka mukaan call back on puhelintoiminnan tekninen järjestelmä, joka televerkkoon liitettynä mahdollistaa verkon välityskapasiteetin hyödyntämisen asentamisalueensa ulkopuolella, mikä taas tekee mahdolliseksi reaaliaikaisen puhelinviestinnän.
- 8 Portugalin viranomaiset ovat toistaneet tämän kantansa 18.6.1999 päivätyssä kirjessä, joka oli vastaus komission Portugalin tasavallalle 4.5.1999 osoittamaan perusteltuun lausuntoon.
- 9 Komissio päätti nostaa käsiteltävänä olevan kanteen, koska sen mukaan call back -järjestelmä on ainoastaan reititys- ja tariffipalvelu, jota tarjotaan puhelinpalvelujen lisäksi ja jota ei voida pitää puhelinpalvelua korvaavana palveluna, sillä siihen ei sisälly puheen suoraa välitystä, ja koska näin ollen puhelintoiminnan määritelmä on Portugalin oikeudessa direktiivin 90/388/ETY 1 artiklassa esitettyä yhteisöjen määritelmää laajempi, mikä taas laajentaa Portugal Telecomille päätöksessä 97/310/EY myönnettyjä yksinoikeuksia.
- 10 Vastineessaan Portugalin hallitus vetoaa siihen, että sille päätöksen 97/310/EY 3 artiklassa myönnetty lupa säilyttää yksinoikeudet sisältää myös call back -palvelut.
- 11 Portugalin hallituksen mukaan on päätöksellä 97/310/EY myönnetyn väliaikaisen ja ylimääräisen poikkeuksen tarkoituksen ja tavoitteiden vastaista olettaa, ettei call back -palveluiden kielto sisältyisi siihen. Näin ollen tämäntyyppisten palveluiden ilmaantuminen kaksi vuotta ennen ylimääräisen poikkeusajan päätymistä olisi pakottanut Portugal Telecomin valitsemaan joko tariffiensa alenta-

misen eri aikataulussa kuin mitä alun perin oli suunniteltu, mikä olisi ollut tariffien asteittaiseen tasapainoon tähtäävän politiikan vastaista, tai alun perin määritellyn ohjelman säilyttämisen niin, että se olisi menettänyt normaali-hintaisen ulkomaan liikenteen ja tämän seurauksena myöskin ne tulot, jotka ovat tarpeellisia tasapainotusprosessin asianmukaiseen läpikäymiseen määrääjassa ja komission päätöksessään 97/310/EY asettamien edellytysten mukaisesti.

- 12 Vastauksessaan komissio muistuttaa, että päätöksen 97/310/EY 26 perustelukappaleessa todetaan, että ”suhteellisuusperiaatteen mukaan ylimääraisten täytäntöönpanoaikojen on ehdottomasti oltava oikeassa suhteessa siihen, mikä on välttämätöntä — — tarvittavan rakennemukautuksen toteuttamiseksi — —”. Tässä tapauksessa kyseisessä päätöksessä pidennetään komission mukaan Portugal Telecomille myönnetyn yksinoikeuden voimassaoloaikaa ainoastaan siinä määrin kuin on tarpeellista puhelintiheyden nostamiseksi Portugalissa, ei puhelintoimintapalvelujen kaupalliseen hyödyntämiseen liittyvistä syistä.
- 13 Komissio vetoaa siihen, että kokemus Euroopassa näyttää, että siltä osin kuin on kyse ulkomaan puheluista, call back -palveluiden osuus kansainvälisessä puhelinliikenteessä on marginaalinen. Sitä mukaa kun Portugal Telecom mukauttaa ulkomaan puheluiden hintojaan, call back -palveluiden vaikutus ulkomaan puhelinliikenteeseen pienenee.
- 14 Komissio muistuttaa, että direktiivissä 90/388/ETY yhtenäistetään puhelintoiminnan käsite, joten kaikissa sen jälkeen annetuissa lainsäädäntötoimissa, joissa kyseinen käsite esiintyy, kuten päätöksessä 97/310/EY, on käytettävä yhteisön käsitettä. Yritys laajentaa tätä käsitettä niin, että se kattaa jonkin muun palveluluokan, johtaa komission mukaan siihen, että muun muassa direktiivillä 90/388/ETY toteutettu telemarkkinoiden vapauttaminen jää ilman tehokasta vaikutusta, mikä taas vie pohjan päätöksen 97/310/EY antamisen perusteilta.

- 15 Komissio lisää lopuksi, että siltä osin kuin päätöksen 97/310/EY 3 artiklassa myönnetään lisäaikaa kaikkien sellaisten toimenpiteiden poistamiseen, joilla myönnetään yksinoikeuksia puhelinpalvelujen tarjoamiseen, kyseessä on poikkeussäännös. Poikkeuksia liikkuvuutta koskeviin perusvapauksiin on tulkittava suppeasti.
- 16 Komission vastaukseen antamassaan vastineessa Portugalin hallitus väittää, että puhelinpalvelun käsite Portugalin oikeudessa vastaa jo olennaisilta osiltaan direktiivin 90/388/ETY 1 artiklan määrittelemää. Portugalin hallituksen mukaan erimielisyys ei koske puhelinpalvelun käsitettä, vaan sitä, ovatko Portugal Telecomille myönnetyt puhelinpalvelujen kaupallista hyödyntämistä koskevat väliaikaiset yksinoikeudet, kun asiaa tarkastellaan taloudelliselta ja sovellettavan lainsäädännön kannalta, sovitettavissa yhteen call back -järjestelmän kanssa.
- 17 Kysymys ei siis ole siitä, että puhelintoiminnan käsitettä tai päätöksen 97/310/EY 3 artiklassa myönnetyn poikkeuksen ulottuvuutta laajennettaisiin, vaan pelkäänsä siitä, että kyseisen poikkeuksen sisältö rajataan sen periaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti; tarkoituksena on mahdollistaa ulkomaan puheluiden hintojen pitäminen väliaikaisesti korkeampina kuin mitä ne olisivat vapaan kilpailun vallitessa, jotta ne tuottaisivat riittävästi varoja puhelintihedden nostamista varten.
- 18 Portugalin hallituksen mukaan call back -palveluiden käytännön seurauksena on, että puhelinpalveluja tarjotaan ehdoin, jotka poikkeavat niistä ehdoista, joita soveltaa se, jolla on yksinoikeudet puhelinpalveluiden tarjoamiseen; toisin sanoen yksinoikeuksien haltija altistetaan kilpailulle. Tältä osin call back -palvelut ovat ristiriidassa Portugal Telecomin 1.1.2000 asti säilyttämien yksinoikeuksien kanssa.

- 19 Tässä suhteessa on syytä tuoda esiin, että vaikka komissio ja Portugalin tasavalta ovat yhtä mieltä siitä, että call back -palvelu ei ole direktiivin 90/388/ETY 1 artiklassa tarkoitettua puhelinliikennettä, Portugalin hallitus väittää, että Portugal Telecomille myönnettyjen yksinoikeuksien säilyttäminen ei ole sovitettavissa yhteen sellaisen call back -järjestelmän kanssa, joka altistetaan kilpailulle, koska tällainen vapauttaminen vaarantaa julkisen operaattorin taloudellisen tasapainon ja merkitsee estettä tariffimukautuksille.
- 20 Portugalin tasavallalle päätöksen 97/310/EY 3 artiklalla myönnetty poikkeus on nimenomaisesti rajattu koskemaan ainoastaan puhelintoimintaa. Näissä olosuhteissa ja ottaen huomioon se, että jokaista poikkeusta niihin oikeussääntöihin, joiden tarkoituksena on taata EY:n perustamissopimuksessa myönnettyjen oikeuksien tehokkuus, on sovellettava suppeasti, on todettava, että kyseinen jäsenvaltio on rikkonut direktiivin 90/388/ETY 2 artiklan 2 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole poistanut puhelintoiminta-alan yksinoikeuksia ennen 1.1.1998.
- 21 Näissä olosuhteissa on todettava, että Portugalin tasavalta ei ole noudattanut direktiivin 90/388/ETY 2 artiklan 2 kohdan neljännen alakohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se on lykännyt 1.1.2000 asti ajankohtaa, jolloin Portugal Telecomin call back -järjestelmää koskevat yksinoikeudet poistetaan.

Oikeudenkäyntikulut

- 22 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujen korvaamista ja Portugalin tasavalta on hävinnyt asian, viimeksi mainittu on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

- 1) Portugalin tasavalta ei ole noudattanut kilpailusta telepalvelumarkkinoilla 28 päivänä kesäkuuta 1990 annetun komission direktiivin 90/388/ETY 2 artiklan 2 kohdan neljännen alakohdan mukaisia velvoitteitaan, sellaisena kuin tämä direktiivi on muutettuna täydellisen kilpailun toteuttamista televiestintämarkkinoilla pohjustavan direktiivin 90/388/ETY muuttamisesta 13 päivänä maaliskuuta 1996 annetulla komission direktiivillä 96/19/EY, koska se on lykännyt 1.1.2000 asti ajankohtaa, jolloin Portugal Telecomin call back -järjestelmää koskevat yksinoikeudet poistetaan.
- 2) Portugalin tasavalta veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Macken

Colneric

Gulmann

Puissochet

Skouris

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä lokakuuta 2001.

R. Grass

F. Macken

kirjaaja

kuudennen jaoston puheenjohtaja